

Diakonie & Parochie

Diaconie en armoede

voedselbanken

Jaargang 22, nummer 2, 2009

je naaste als jezelf

DIAKONIE EN PAROCHIE

Wat is dit voor een tijdschrift?

Prijs van dit
nummer € 5,00
exclusief porto

Onder **DIAKONIE** verstaan we:

- * allerlei manieren waarop
- * groepen christenen (waaronder parochies)
- * zich solidariseren met mensen in nood
- * of werken aan het oplossen van maatschappelijke problemen.

DIAKONIE & PAROCHIE is een tijdschrift dat speciaal naar parochies kijkt. Het wil de lezers ervan helpen parochies te doen uitgroeien tot meer diaconale gemeenschappen.

DIAKONIE & PAROCHIE is een uitgave van het Landelijk Katholiek Diakonaal Beraad. Het verschijnt vier keer per jaar.

Abonnementsprijs €14,75 p.j., losse nummers: € 5,00 excl. porto.

Voor abonnementen en bestellingen:

Postbus 13049, 3507 LA Utrecht,

tel: (030) 232 69 09, fax (030) 230 70 99

e-mail: bestel@rkk.nl

Abonnementen worden automatisch verlengd, tenzij schriftelijk wordt opgezegd voor 1 november.

***Kijk voor meer diaconale voorbeelden
en meer diaconale spiritualiteit ook op
www.rkdiaconie.nl***

Aan dit nummer van Diakonie & Parochie werkten mee: Herman Bhagwandin, Peter de Bie, Hub Crijns, Maurice Hermans, Jan Maasen, Esther van der Panne (eindredactie).
Productie: Actioma, Tilburg/Rotterdam. Opmaak en print: Drukkerij Groenewoud.

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen uit dit tijdschrift wordt op prijs gesteld, mits de bron wordt vermeld. Uitgezonderd zijn foto's, gedichten en cartoons.

ISSN 0922-9647 www.actioma.nl

INLEIDING

Parochie en voedselbank

De familie Froger heeft de voedselbank in brede kring bekend gemaakt. Kerken wisten al lang van de voedselbank af. Sterker nog: kerken zijn behoorlijk vaak actief betrokken bij de plaatselijke voedselbank. Dat geldt ook voor parochies.

Hub Crijns

De betrokkenheid van de kerken bij hulpverlening aan mensen in financiële problemen was in 2008 net zo groot als in 2006, zo blijkt uit het onderzoek naar materiële hulp *Armoede in Nederland 2008*. Ruim driekwart van de deelnemende kerken is betrokken bij dit type ondersteuning. Het overgrote deel (83%) doet dit door middel van financiële giften. 54% doet dit (ook) via giften in natura en 51% verstrekt leningen. De helft van de deelnemende kerken is betrokken bij voedselbanken en andere initiatieven rond voedselverstrekking, door middel van geldelijke giften, het leveren van goederen in natura of vrijwilligerswerk.

In 2008 is het aantal voedselbanken en uitdeelpunten toegenomen van 75 naar 110; het aantal mensen dat er gebruik van maakt is gestegen van 13.000 naar 15.000. Ook het aantal vrijwilligers is sterk toegenomen. Het donatieprogramma van de familie Froger heeft aan de bekendheid veel bijgedragen, en de schaamtetrempel verlaagd om een beroep te doen op deze voedselhulp.

Sinds 2001 wordt in Nederland steeds meer noodhulp gegeven: voedsel, eten, of spullen voor kleding of wonen. Mensen hebben tijdelijk onvoldoende inkomen door wachttijden, missers in de lokale voorzieningen, bureaucratische regels, procedures of fouten. Vaak vormt een opstapeling van problemen de reden waarom mensen tekorten hebben, zoals geen werk, schulden, kinderen bij verschillende partners, huisuitzetting, probleemgedrag of psychische ziekten. Ten slotte zijn ook structurele oorzaken aan te wijzen, zoals het te lage sociale minimum, uitsluiting op de arbeidsmarkt voor diverse groepen mensen, laaggeletterdheid waardoor mensen brieven en regels niet begrijpen, en niet-gebruik van sociale voorzieningen

De kracht van kerkelijke armoedebestrijding

De kerkelijke diaconieën en caritasinstellingen komen de financiële noden van mensen vooral op het spoor door hun contacten met actieve kerkleden en professionele hulpverleners. De mensen die bereikt worden, zijn zowel de leden van een gemeente of parochie als niet-leden. Mensen komen niet vaak zelf met hun hulpvraag. Door het grote taboe rond armoede en het vragen van hulp vormen mensen zelf een hoge drempel. Daarvan getuigen bijvoorbeeld ook de cijfers van niet-gebruik (vaak tot 40%) bij het aanvragen van bijzondere bijstand, huursubsidie, kortings- en kwijtscheldingsregels et cetera.

Medio 2009 telt Nederland 110 voedselbanken en uitdeelpunten. Het aantal weggeef-, kringloop- en kledingruilcentra voor minima loopt in de honderdtallen. Via kerken zijn meer dan 150 inloopcentra ontstaan die ontmoeting, eten, opvang bieden en vaak ook noodhulp. Kerken zijn betrokken bij allerlei vormen van hulp, zoals het werk van Vincentiusverenigingen, Parochiële Caritas Instellingen, opvanghuizen, loketgroepen, begeleidingswerk, formulierenbrigade, bezoekgroepen, administratieve hulp, klusprojecten, maatjesprojecten, boodschappenprojecten, leergeld en steunfondsen bij scholen. Er zijn allerlei vormen van sociaal, diaconaal en missionair pastoraat (alhoewel dit kerkbreed sinds 2005 zeer verminderd is, als je kijkt naar het aantal pastorale werkkrachten): arbeidspastoraat, oude wijkenpastoraat, drugs-pastoraat, jongerenpastoraat, diaconaal werk. Kerken bieden op allerlei manieren financiële hulp aan individuen. De ervaring leert dat aan steeds meer mensen kleinere porties wordt gegeven.

De kracht van de kerkelijke armoedebestrijding ligt volgens het diaconale onderzoek *Armoede in Nederland 2008* in vier karakteristieken: Ten eerste de inbedding van de hulp in de kerkelijke gemeente of parochie. Ten tweede de snelheid en beschikbaarheid van de hulpverlening (op alle uren van de dag en in het weekeinde). Ten derde is kerkelijke hulpverlening niet bureaucratisch en kent zo weinig mogelijk papierwerk. En ten vierde wordt bevoogding tegengegaan en worden wederzijdse relaties nagestreefd.

Praktijkonderzoek naar de voedselbanken

De Alliantie voor Sociale Rechtvaardigheid is een netwerk van vakbonden, humanisten, kerken, arme-kant-netwerken en belangenorganisaties die verarming en verrijking aan de orde stellen. In 2008 is aan de hand van het project 'Armoe de baas' een onderzoek gedaan naar de praktijk van de voedselbanken. Het boek *Armoe*

de Baas gaat onder andere in op de lessen die getrokken kunnen worden uit het bestaan en de werkwijze van de voedselbanken. Overheid, samenleving en ook kerken benaderen de noodhulp van voedselbanken op twee manieren.

De eerste is te omschrijven als de overbodigheidstrategie: voedselbanken zijn overbodig, zijn noodhulp, zijn voorbij de beschavings-

grens van een normale samenleving. Ze zouden er niet moeten zijn. Hieruit komen veel vormen van negeren en niet-samenwerking voort.

De tweede benadering is de vindplaatsstrategie: voedselbanken zijn er nu eenmaal, mensen maken er gebruik van; je vindt daardoor ook die mensen in nood gemakkelijker. Ga erheen en kijk wat je ermee kunt doen en ervan kunt leren.

Veel kerken doen mee vanuit deze tweede strategie. En tegelijk met een kritische houding, samen te vatten onder het motto 'helpen onder protest'. Barmhartigheid moet gedaan worden en mensen in nood help je. Tegelijk geeft al die gegeven hulp aanleiding om te kijken waarom het fout gaat in onze samenleving. De vragen naar gerechtigheid ontstaan en die leiden tot het zoeken naar oplossingen voorbij de noodhulp.

Ook nieuwe vragen worden gesteld en daarmee opent zich een derde strategie. Voedselbanken

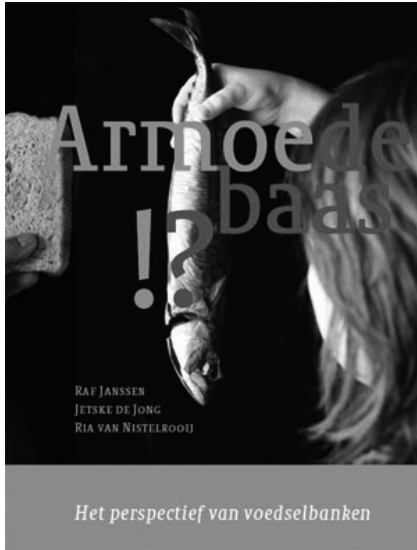
leveren noodhulp, maar zijn ook een strijd tegen voedselverspilling. Daarmee verandert de voedselbank de 'normale' verspilling (in dit geval van voedsel) binnen het economische systeem van de ruil, in voedsel wat benut wordt binnen het systeem van de gift. Voedselbanken zijn ook een initiatief tegen armoede. Maken voedselbanken ook iets zichtbaar van andere vormen van solidariteit, die warm, persoonlijk en flexibel zijn? Of ondergraven ze - ondanks alle goede bedoelingen - de bereikte maatschappelijke solidariteit en werken ze eraan mee dat armoede in stand blijft?

De praktijk van diaconale noodhulp via voedselbanken roept vele vragen op. Er zijn geen gemakkelijke oplossingen voor de omgang met een weerbarstige werkelijkheid.

In dit nummer komen ervaringen en verhalen van parochies in beeld met voedselbanken, uitdeelpunten, eetprojecten, en andere vormen van materiële hulp.

Hub Crijns is directeur van Landelijk Bureau DISK.

Website: www.disk-arbeidspastoraat.nl

VOORBEEDEN

KRINGLOOPWINKEL ONS WERELD HUUSKE

Ontmoetingsplek, kringloopwinkel, leerplek voor scholieren... Ons Wereld Huuske in Klazienaveen is het allemaal. Dit project won de Ab Harrewijn Prijs 2009.

Hub Crijns

Medio jaren 80 was er een redelijk aantal mensen in Zuid-Oost Drenthe, met name in het veengebied van de gemeente Emmen, die niet deelnamen aan het arbeidsproces. Vanuit het sociaal-cultureel werk werden cursussen en bijeenkomsten georganiseerd. Voor een groeiend aantal mensen was dit echter niet voldoende. Ook werd een grote groep niet bereikt omdat ze het stigmatiserend vonden en/of zij zich niet konden vinden in het (cursus) aanbod. Onafhankelijk van elkaar waren er groepen die hier iets aan wilden veranderen. Medio 1990 bezochten Tonnie Verschoor, Henk de Vries en Tilly Oort een aantal projecten in de regio, waaronder een project in Coevorden dat was opgezet in een woonwijk, waarbij ontmoeting gekoppeld aan het repareren van goederen centraal stond. Na afloop wilden Tonnie en Henk een soortgelijk project in Klazienaveen. Dat zou Ons Wereld Huuske worden.

Veelzijdig

Nu is Tonnie Verschoor, oud-chauffeur en actieve vrijwilliger binnen de FNV en Sociale Alliantie, al jaren bestuurslid van Ons Wereld Huuske en penningmeester. De kringloop-winkel Ons Wereld Huuske draait met een groep van 15 vrijwilligers. Het is een activiteit van onderop, van mensen voor mensen in een moeilijke situatie. De naam is afkomstig van een meisje van 13 jaar en verwijst naar de ontmoetingsplek die de winkel voor mensen in de omgeving betekent. Het is een inloopcentrum voor mensen die een praatje willen maken, hun verhaal kwijt willen, of wat willen doen voor een ander. Mensen stimuleren elkaar om in elkaar te investeren of sociaal actief te worden. Met verschillende VMBO scholen en de reclassering zijn er contacten, waarin jongeren in Ons Wereld Huuske contacten en ervaring kunnen opdoen, op weg naar een stageplaats. Van de opbrengsten uit de ruilwinkel worden vrijwilligersactiviteiten georganiseerd. Drenthe is van oudsher een arme regio en zo zijn er ook contacten ontstaan

met de ATD Vierde Wereldbeweging, mede omdat een van de oprichtsters Tilly Oord, daar veel contacten mee had. In de loop van de tijd zijn een zestal mensen via de activiteiten van Ons Wereld Huuske aan betaald werk geholpen en hebben zeven mensen meegedaan aan een alfabetiseringscursus.

*Wereldhuuske en vrijwilligers winnen
Ab Harrewijn Prijs 2009*

Uitkeringsgerechtigden zijn heel actief

Tonnie Verschoor: "Als je met dit werk bezig bent, krijg je al gauw in de gaten dat bij mensen die een baan hebben, soms het beeld ontstaat dat mensen die niet aan het arbeidsproces deelnemen, dus de uitkeringsgerechtigden, asociaal of inactief zijn. Dit beeld is vals. Uitkeringsgerechtigden zijn heel actief in onbetaald werk, iets wat van groot sociaal belang is in onze maatschappij. In de politiek wordt in eerste instantie gekozen voor werk, werk en nog eens werk. Daar is op zichzelf niets op tegen, maar onze maatschappij zal moeten accepteren dat een aantal mensen geen betaalde baan meer zal hebben. Naast de activiteiten die we met onze vrijwilligers doen, zoals het houden van creatieve middagen, ontspanning en educatie, wordt er ook aandacht besteed aan de eventuele problemen die men ondervindt om de weg te vinden in ambtelijke molens. De vrijwilligers worden hierbij zoveel mogelijk geholpen. Dit kan bijvoorbeeld zijn het helpen bij invullen van formulieren of meegaan voor ondersteuning bij een gesprek. Altijd wordt naar een oplossing gezocht."

PAROCHIES EN VOEDSELBANKEN

Parochies kunnen op heel veel manieren bij de plaatselijke voedselbank betrokken zijn: als initiatiefnemer, financieel ondersteuner, inzamelaar van extra levensmiddelen, doorverwijzer voor potentiële klanten en vrijwilligers voor de voedselbank...

Hieronder vindt u voorbeelden van parochies in het bisdom Rotterdam. Het overzicht is geenszins volledig, maar biedt een waaier aan suggesties waaruit parochies kunnen putten.

Jan Maasen

1. Parochies nemen actief deel aan de plaatselijke voedselbank. Ze leveren vrijwilligers en bestuursleden voor de bestaande plaatselijke vestiging. Of ze nemen zelf het initiatief (samen met anderen) tot de oprichting ervan.
2. Parochies stellen ruimten ter beschikking aan de voedselbank: voor een uitdeelpunt of een verdeelpunt, voor de opslag en koeling van voorraden of voor vergaderingen van vrijwilligers. Het uitdeelpunt is voor de buitenwereld de meest zichtbare vorm, omdat daar de klanten van de voedselbank de pakketten komen ophalen. Parochies die onderdak bieden aan zo'n uitdeelpunt, zien vaak een stijging van hun eigen diaconale activiteiten. De contacten met de klanten van de voedselbank leiden tot nieuwe initiatieven. Maar ook de andere ruimten zijn essentieel voor een goed draaiende voedselbank.
3. Parochies en caritasinstellingen geven geld aan de voedselbank voor de organisatiekosten (huur, inventaris, elektra, benzinekosten enzovoort). PCI-en lijken daarbij een voorkeur te hebben voor de eenmalige aanschaf van materiële goederen en zijn minder geneigd bij te dragen in de jaarlijkse exploitatiekosten. Daar ligt wel een probleem. Wat heb je aan een vriezer of een busje, als je ze niet kunt gebruiken?
4. Parochies geven bekendheid aan het werk van de voedselbank via hun eigen publiciteitskanalen (parochieblad, website). Onder de parochianen zitten zowel potentiële klanten als vrijwilligers en leveranciers.

5. Parochies informeren vrijwilligers die in contact kunnen komen met potentiële klanten, zoals leden van pastoraatsgroepen, bezoekgroepen en wijkcontactpersonen, over de werkwijze van de voedselbank en bekwamen hen in het signaleren van armoede. Zo kunnen parochies ook mensen doorverwijzen naar de voedselbank.

De parochies in de federatie De Doortocht besteden al een aantal jaren aandacht aan de voedselbank in Roelofarendsveen. Daarop meldde een parochiaan met een financiële achtergrond zich bij de pastoraal werkster. Hij wilde wel wat doen voor de voedselbank. Nu is hij de penningmeester van zowel de voedselbank als de kledingbeurs. Deze kledingbeurs is mede opgericht om met de opbrengst de exploitatie van de voedselbank te bekostigen.

6. Parochies zamelen houdbare levensmiddelen en andere gewenste artikelen (waspoeder, shampoo) in, ter aanvulling van de bulkpakketten uit het distributiecentrum. Dat kan als eenmalige actie, bijvoorbeeld rond Kerstmis of een diaconale zondag. Andere parochies doen dit structureel (elke eerste zondag van de maand of zelfs elke week).

In de parochies van Oud-Ade en Rijpwetering staat achter in de kerk een mand bij het beeld van Sint-Antonius, waar parochianen een gave in natura achter kunnen laten.

7. Parochies zamelen geld in voor aanvulling van de bulkpakketten met versproducten.
8. Parochies maken hun betrokkenheid bij de voedselbank zichtbaar in de zondagse liturgie. Ze houden een diaconale zondag over de voedselbank. Ze bidden met een zekere regelmaat voor alle betrokkenen bij de voedselbank. Ze dragen, zoals in de vier kerken in Rijswijk, wekelijks de ingezamelde levensmiddelen samen met de collecte mee in de offergang naar het altaar. Na de viering gaan deze artikelen naar de voedselbank.

Met Pasen heeft de PCI van de Hoeksche Waard gecollecteerd om de voedselpakketten te kunnen aanvullen met verse groenten en melkproducten, nu de pakketten zo schraal worden door teruglopende aanvoer en toenemende vraag. De collecte leverde ruim duizend euro op.

9. Parochies ondersteunen acties van (derden voor) de plaatselijke voedselbank.

In Spijkenisse en Brielle hebben parochies dit voorjaar hun parochianen opgeroepen mee te doen aan een supermarktactie van de voedselbank.

In Hazerswoude-Dorp heeft men een spaaractie voor een gratis boodschappenpakket van een supermarktketen aangegrepen om de parochianen losse zegels of onvolledige spaarboekjes in te laten leveren bij het parochiecentrum. De boodschappenpakketten die dat opleverde, waren bestemd voor de

10. Parochies organiseren een diaconaal werkbezoek of excursie naar de voedselbank. Voor parochies die geen uitdeelpunt hebben in de eigen parochie of woonkern is een dergelijk bezoek een goed middel voor diaconale vrijwilligers en andere belangstellenden om nader kennis te maken met een voedselbank en zo vooroordelen te verminderen.

Vrijwilligers uit Langeraar hebben met hun pastoor de voedselbank in Roelofarendsveen bezocht.

De diaken van Hazerswoude-Dorp heeft enige vrijwilligers uitgenodigd om, samen met hem, de ingezamelde boodschappenpakketten te bezorgen bij de voedselbank in Alphen aan den Rijn en ervoor gezorgd dat ze goed ontvangen werden en

11. Parochies zijn bondgenoot van de voedselbank en ondersteunen initiatieven die gericht zijn op de plaatselijke politiek, de gemeenteraad en de sociale dienst. Zo kan men zichtbaar maken hoeveel armoede er heerst in de eigen gemeente en maatregelen bepleiten ter leniging daarvan. Soms heeft de voedselbank zelf ook deze steun nodig om te kunnen blijven functioneren.

Een diaken die werkzaam is in Rotterdam-Zuid maar in Schipluiden woont, ontdekte vorige zomer dat het landelijk distributiecentrum handen tekort kwam vanwege de vakantietijd. Hij heeft toen enige parochianen uit Schipluiden uitgenodigd om daar met hem een dag te gaan werken. Voor deze parochianen ging een wereld open. Dit jaar is hij dat weer van plan.

12. Parochies bieden aanvullende ondersteuning aan klanten van de voedselbank, zoals hulp bij het zoeken naar meer structurele oplossingen, bij het invullen van formulieren, bij de gang naar instanties. Soms kan ook financiële hulp van de PCI uitkomst bieden.

13. Parochies organiseren extra activiteiten voor de klanten van de voedselbank om het leven te veraangename: een vakantiedag of een Sinterklaasmiddag.

De parochie de Emmaüsgangers in Rotterdam-Zuid organiseert al enige jaren een Sinterklaasmiddag voor de kinderen van de voedselbank en hun moeders. De parochianen worden vooraf uitgenodigd om kleine cadeautjes te maken. De Sint komt zelf langs met zijn Pieten.

*Jan Maasen is medewerker bij de Sectie Dienen van de Pastorale Dienstverlening van het Bisdom Rotterdam,
e-mail: j.maasen@bisdomrotterdam.nl*

VOEDSELBANK PLUS

De hulp van de voedselbank is in principe tijdsgebonden: iemand kan maximaal drie jaar voedselhulp krijgen. Dit is gelijk aan de maximale periode voor schuldsanering. Ook tussentijds wordt af en toe gekeken of de voedselhulp nog nodig is.

Om mensen die gebruik moeten maken van de voedselbank te ondersteunen bij het verbeteren van hun situatie, gaat een voedselbank vaak samenwerken of men biedt meer aan dan 'alleen' een voedselpakket.

Esther van der Panne

Samen met de gemeente

Voedselbanken werken samen met de gemeente. Dat kan doordat er een ambtenaar naar de voedselbank toe komt en het contact verbetert met mensen die vaak eerder de weg niet goed vinden naar gemeentelijke voorzieningen of stukgelopen zijn op de hulpverlening. Gemeentes kunnen zo ook meer inzicht krijgen in de problemen en hun beleid beter afstemmen op de doelgroep. De gemeente krijgt een gezicht voor de klanten van de voedselbank en informatie komt beter over.

Samen met maatschappelijk werk en andere professionele hulpverleners

Soms komen mensen bij de voedselbank met problemen waar andere, professionele hulpverleners ze bij zouden moeten kunnen helpen. In Arnhem bijvoorbeeld is de relatie van de voedselbank-medewerkers met een aantal hulpverleners zo goed dat voedselbankklanten met een probleem altijd meteen terecht kunnen bij deze hulpverleners.

Formulieren en zo

Medewerkers van de voedselbank doen soms veel meer dan het verstrekken van voedsel: In Katwijk bleek dat mensen graag hulp kregen bij het invullen van formulieren, het ordenen van administratie, schulden en budgetteren. Hier ontstond het project 'Broodnodig': een betaalde kracht biedt individuele en financiële ondersteuning aan huishoudens die een beroep doen op de voedselbank. Uiteindelijk is het de bedoeling dat bestaande organisaties die hulpverlening weer gaan doen en dan ook direct en persoonlijk.

Maatjes

In Amsterdam ontstond het maatjesproject VONK: Voedselbankcliënten ontdekken nieuwe kracht (www.vonkamsterdam.nl). Wie wil ,wordt gekoppeld aan een maatje, een vrijwilliger, die een jaar lang wekelijks contact met je heeft. Dit maatje biedt extra steun: bij het uitleggen van brieven en formulieren, om afspraken te maken met de hulpverlening, bij ontspanning. In Zevenaar ontstond al eerder een vergelijkbaar project.

Landelijk werkt de Stichting Maatjes Advies Plan (MAP) die vrijwillige coaches biedt om de gezinnen die afhankelijk zijn van de voedselbank te helpen om uit een vaak uitzichtloze situatie te komen. Zie www.stichtingmap.nl

De meeste van deze voorbeelden worden genoemd in 'Armoe de Baas?! Het perspectief van voedselbanken', een uitgave van Sociale Alliantie en Stichting Clip, november 2008. Te bestellen door 10 euro over te maken op rekeningnummer 42770067 ten name van Stichting Clip, onder vermelding van 'Armoe de baas' en uw adresgegevens.

Meer voedselhulp

De Voedselbank is heel bekend geworden, maar er zijn tal van andere initiatieven in Nederland die voedsel uitdelen - soms als pakketten, soms in de vorm van maaltijden.

Zo functioneert in Rotterdam-Oost al meer dan tien jaar de Werkgroep Zonder Naam die voedselpakketten bij mensen thuis brengt.

De Zusters van Moeder Teresa in Amsterdam en Rotterdam bieden maaltijden aan mensen die om welke reden dan ook aan de rand van de samenleving terecht gekomen zijn. Een groep parochianen van de Church of Our Saviour in Den Haag (de Engelstalige parochie) reist elke week af naar Rotterdam om daar de zusters te helpen bij het maken en uitdelen van soep.

Soepkeuken-
hulptroepen

VOEDSEL EN ONTMOETING IN DEN HAAG SCHILDERSWIJK

Het Multicultureel Ontmoetingscentrum H. Hart betekende voor de Willibrordparochie en de Heilig Hartkerk in Den Haag een nieuwe toekomst. Het centrum is een initiatief van de rooms-katholieke kerk in Schilderswijk/Transvaal in Den Haag. Naast vele vrijwilligers zijn de pastores Geert Groenewegen. en Jan Eijken erbij betrokken.

Hub Crijns en Esther van der Panne

De kerk bruist de hele week van allerlei activiteiten én nationaliteiten. Wie de agenda bekijkt ziet eucharistievieringen van de Surinaamse gemeenschap en de Portugeestalige parochie, een zondagsschool, gebedsgroepen, koren, koffie-inloop, voedselbank, spreekuur kerk en samenleving en heel veel taallessen. Veelal ontmoeten mensen elkaar hier vanwege hun geloof. Het centrum werkt vanuit een filosofie van 'dubbele loyaliteit': loyaliteit aan de eigen culturele achtergrond én aan de Nederlandse samenleving. Op drie dagen wordt Nederlandse les gegeven aan migranten. Er zijn vijf klassen, sommige voor beginners andere voor gevorderden. In café ceatief 'Vrouwentongen' oefenen migrantenvrouwen op creatieve wijze Nederlands en ontmoeten elkaar. Een groep Hindoestaanse vrouwen ontmoet elkaar en kan de eigen cultuur en taal ophalen. Portugezen, afkomstig uit Brazilië, Afrikaanse landen en Portugal, werken aan ontmoeting en Portugese cultuur. Op grote feesten komen 300 mensen en elke zondag zijn er 100. Eén keer per jaar is er uitwisseling met de Kaapverdische parochie in Rotterdam.

Meer dan 40 vrijwilligers zijn bij het Multicultureel Ontmoetingscentrum betrokken, in de organisatie, als gastheer of gastvrouw of als docent in de Nederlandse taal. Door alle activiteiten heen is er hulp aan illegalen en vluchtelingen, ook via de lessen in het Nederlands.

Voedselbank en koffieinloop

Een belangrijke activiteit is de Voedselbank. In de zaal van de Heilig Hartkerk is een uitdeelpunt van de voedselbank met rond de 80 pakketten voor alleenstaanden, gezinnen met kinderen en oudere mensen. De coördinator van de Voedselbank, Herman Bhagwandin, vertelt dat dit uitdeelpunt van de Voedselbank op donderdag van 12 tot 16 uur open is. Dan is er tegelijkertijd

koffie-inloop. Bhagwandin: "Mensen uit de buurt lopen binnen om een kopje koffie of thee te komen drinken en een praatje te maken. Er zijn wat versnaperingen. De mensen die geregistreerd zijn als klant van de voedselbank en hun pakket komen halen, zitten daartussen. We werken met zeven vrijwilligers: drie doen de koffie-inloop, drie delen de kratten van de Voedselbank uit en één vrijwilliger doet de inschrijvingen voor de Voedselbank."

De voedselpakketten worden op een centrale plek samengesteld en dan afgeleverd. Herman Bhagwandin heeft niet gemerkt dat het vanwege de recessie lastiger zou zijn om evenwichtige pakketten samen te stellen. "We werden ooit gewaarschuwd: volgende week hebben we heel weinig. Maar uiteindelijk was dat maar één keer het geval. De pakketten zijn niet allemaal hetzelfde, al zijn ze gelijkwaardig. Ze hebben natuurlijk niet altijd 80 keer hetzelfde product. Mensen vragen daar wel naar: waarom heb ik iets anders? Moslims vragen of iets halal is."

Lach

Deze Voedselbank in de Schilderswijk wil mensen graag niet alleen helpen met voedsel, maar ook met andere gebruiksartikelen. Bhagwandin: "Nu al nemen mensen uit de buurt wel eens kleding mee, die een ander goed kan gebruiken. We zijn van plan om binnenkort meer van dat soort dingen te gaan doen. Je kunt mensen ook helpen met een buggy of een kinderwagen."

Herman Bhagwandin geeft ook taallessen. Hij doet al dit vrijwilligerswerk met plezier: "Al die dankbare gezichten, dat doet mij wat. Als ik mensen om mij heen tevreden zie, dan pas ben ik ook tevreden."

Ik ben blij dat ik dit mag doen. Het is leuk om te doen. Soms hebben mensen niemand om mee te praten, dan ben ik een luis-terend oor. Dat is zo belangrijk, dat geeft verlichting.

Ik loop rond, maak een grapje. Dat is een mooi moment: als je mensen kunt laten lachen die met hangende schouders binnen zijn gekomen."

Multicultureel Ontmoetings Centrum H.Hart, Tenierstraat 15 - 17, 2526 NX Den Haag, tel. 070-3805355, e-mail: mochart@planet.nl, internet: www.moc-hart.nl.

Kledingbanken, meubels, weggeefwinkels

Het idee achter de voedselbank - verdeel wat op de ene plek over is onder diegenen die daar te weinig van hebben - wordt ook op andere spullen toegepast. Er bestaan allang allerlei kledingacties, kringloopwinkels en meubelprojecten. Verschil met de voedselbank is vaak wel dat de tweedehands goederen niet gratis zijn en dat iedereen die dat wil ze kan kopen. Soms is er een duidelijke verbinding met de voedselbank en/of met armoedebestrijding. Een paar voorbeelden:

* Het Stadsdiaconaat Delft heeft naast een voedselbank, een vakantiebank en een tweedehandskledinglijn ook een nonfoodbank voor meubelen en witgoed. Speciaal bedoeld om het huis in te richten van ex-daklozen, ex-geïnterneerden en voor mensen die om de meest uiteenlopende redenen financieel niet rond kunnen komen.

* Een speciale vorm van kledingwinkels zijn de 'Dress for success'-winkels in Rotterdam, Gorinchem, Spijkenisse, Tilburg, Leeuwarden en Amsterdam. Hier kunnen vrouwen met een uitkering terecht voor een gratis set representatieve kleding voor een sollicitatiegesprek. De mannentak heet Strak in het pak.

Zie www.dressforsuccess-nederland.nl. U vindt hier ook adressen voor ondersteuning om zelf een filiaal op te zetten. Een handboek is beschikbaar, trainingen voor vrijwilligers etc.

* Vaak is een inloopcentrum een plek waar activiteiten gecombineerd worden: een eettafel, tweedehands kledingwinkel, ontmoetingsprojecten. Dat is bijvoorbeeld het geval in 'De Wijkplaats' van de parochie en de protestantse gemeente in de Utrechtse wijk Lombok.

* Afdelingen van de Vincentiusvereniging zijn ook verantwoordelijk voor een aantal kleding- en meubelbeurzen. Zie bij www.vincentiusvereniging.nl de categorie tweedehands.

* In Weggeefwinkels zijn gratis spullen te verkrijgen (en te brengen!). Deze winkels zijn niet specifiek gericht op mensen met weinig geld, ze hebben meer doelen. Hier is iedereen welkom om spullen te brengen en te halen. Zie www.weggeefwinkels.nl.

* Drie gemeentes in Limburg organiseerden in samenwerking met Kledingbank Limburg 'Gemeentelijke Kledingdagen' in april 2009. Het was een try-out, die alle drie de dagen goed geslaagd was. Respectievelijk 349, 295 en 412 mensen gingen opnieuw gekleed naar huis. Voor Kledingbank Limburg betekent dit succes een bevestiging van het feit dat de vraag naar kledingondersteuning vooralsnog alleen maar zal toenemen.

Kledingbank Limburg is vanaf januari 2006 actief met werving en uitgifte van kleding en schoeisel aan die Limburgers die beschikken over een verwijzing van een erkende hulpverlener. Informatie over het werk van Kledingbank Limburg is verkrijgbaar via de infolijn tel. 06 - 18 035 279, e-mail: info@kledingbank-limburg.nl en de website www.kledingbank-limburg.nl. Zie voor kledingbanken ook: www.kledingbank.nl.

'Je raakt aan het hart van de kerstbeleving'

HANDREIKING KERSTPAKKETTENACTIES

Rond kerst krijgen 'mensen in de knel' vaak extra aandacht. Ook veel parochies hebben een kerstactie. Het kan gaan om een attentie voor een groep mensen uit de eigen parochie - de meer pastoraal getinte kerstactie. Of het gaat om een groter pakket voor een groep in eigen dorp of stad die in armoede leeft - de meer diaconaal gerichte kerstactie.

Waar moet je op letten als je zo'n kerstpakkettenactie organiseert?

De Werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA publiceerde een 'handreiking kerstpakkettenacties' met tips, suggesties en voorbeelden voor kerstacties waarbij barmhartigheid en gerechtigheid hand in hand gaan. De Werkgroep signaleert:

"Feit is dat heel veel mensen in de kerken met hart en ziel bezig zijn met deze hulpacties. Feit is ook dat het in veel gevallen bitter hard nodig blijkt te zijn en dat veel ontvangers deze ondersteuning van harte verwelkomen. En het kan een goede manier zijn om in contact te komen met mensen die in de knel zitten. Het kan een begin zijn van andere vormen van betrokkenheid en bondgenootschap. Het is goed om de naaste in nood niet voorbij te lopen. En het is goed om daarnaast signalen aan de samenleving te geven."

In de handreiking staan suggesties voor:

Wat doe je in een pakket? Liever goed houdbare voedingsmiddelen dan allemaal luxueuze artikelen; denk ook eens aan geld of tegoedbonnen van een supermarktketen - dan kan iemand naar eigen inzicht kerstboodschappen doen.

Wie krijgt een pakket? Gebruik alle bronnen die je hebt en/of schakel derden in om een lijst van ontvangers te maken. Je kunt het maken van de lijst ook helemaal uitbesteden. Let op afstemming met andere uitdelers van kerstpakketten.

Wel of geen afzender? "De ervaring leert dat de keus voor de afzender van óf lokale kerk óf de gezamenlijke kerken te verkiezen is. Ontvangers hebben het gevoel serieus genomen te worden wanneer ze de gelegenheid krijgen om te bedanken."

Hoe voorkom je betutteling en hoe wordt de kerstactie een begin van langduriger en andere vormen van betrokkenheid? Leg contact en ga een bondgenootschap aan met een organisatie van armgemaakte mensen. Respecteer en bevorder het besef van eigenwaarde van mensen in nood. Help niet alleen, maar protesteer ook.

Is het altijd een kwestie van kerstpakketten uitdelen? Welnee. Er worden ook kerstpakketten herverdeeld (wie er een krijgt en dat niet wil, levert z'n pakket in op een centraal adres, van daaruit worden de pakketten verdeeld onder mensen die geen kerstpakket krijgen en dat goed kunnen gebruiken). En er komen nog veel meer mogelijkheden voorbij, die allemaal al eens ergens in praktijk gebracht zijn. Drie initiatieven worden eruitgelicht, door interviews met de uitvoerders.

*'Kerstpakketten. Een handreiking', Hub Crijns en Jan Maasen.
Een uitgave van de Werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA, maart 2009.*

Adres: Luijbenstraat 19, 5211 BR Den Bosch.

Telefoon: 073-6121939

E-mail: info@armekant-eva.nl.

De handreiking is gratis te bestellen, zolang de voorraad strekt, of te downloaden van www.armekant-eva.nl.

WWW.ARMOEDEINLIMBURG.NL

'Armoede in Limburg is een webplein waar je alle informatie vindt met betrekking tot armoede in Limburg maar ook verschillende meningen en geluiden kunt horen over armoede in heel Nederland.' Met die tekst word je begroet als je www.armoedeinlimburg.nl bezoekt.

Esther van der Panne

De openingspagina maakt meteen duidelijk wat deze website te bieden heeft: berichten, verhalen van mensen die in armoede leven, goede voorbeelden van hulpverlening in de buurt, foto's met een korte tekst erbij, een agenda, een bibliotheek waar je bijvoorbeeld de notulen van de werkgroep Armoede in Limburg kunt vinden, maar ook allerlei rapporten over schuldhulpverlening, kinderen en armoede. En: je kunt vragen stellen aan de werkgroep achter de schermen van dit webplein.

Netwerk

Wat me opvalt, is dat er telkens duidelijk bij staat van wie een verhaal of bericht afkomstig is. Zo zie je ook direct dat allerlei organisaties en mensen meewerken aan deze site. Maurice Hermans, initiatiefnemer en ontwikkelaar van dit webplein, bevestigt dit: "Dit webplein heeft een open opzet. Er is een stuurgroep en

er is een redactieraad waarin instellingen vertegenwoordigd zijn die allemaal een eigen achterban hebben. Dat is heel belangrijk omdat zij die verbinding hebben met mensen die in armoede leven. Zij signaleren wat er speelt en voeden de website met berichten over hun activiteiten. Een bijkomend effect is ook dat mensen van diverse instellingen eens in de zes weken rond de tafel zitten in de redactieraad. Dan gaat er van alles over tafel: hoe zit dat in jullie gemeente? hoe gaan jullie hiermee om? Zo ontstaat er een netwerk.”

Hulpvragen

Wie Armoede in Limburg bezoekt, wordt ook uitgenodigd om zelf actief te worden: doe een suggestie voor een verhaal, lever een goed voorbeeld aan, en, als aparte categorie: stel uw vraag. Maurice Hermans: “Er komen regelmatig vragen binnen. Soms is dat een aanbod, in de trant van: we hebben kleding over of speelgoed. Of: ik wil vrijwilligerswerk doen. Maar we krijgen ook echte hulpvragen, als: ‘Mijn zoon stottert en heeft een speciale beugel nodig. Die wordt niet vergoed door de ziektekostenverzekering. Weet u of daar fondsen voor zijn?’

Aan zulke vragen merk je dat mensen die zelf in armoede leven de website weten te vinden.”

Hub Vossen, die vanuit de Dienst Kerk en Samenleving van het bisdom Roermond deel uitmaakt van de redactieraad, constateert dat mensen de website in de bibliotheek raadplegen. Dat hoorde hij van contacten die tot stand kwamen (mede) op grond van vragen die via de website binnenkwamen.

Steunkaart, marktplaats en vraagbaak

De website Armoede in Limburg is sinds 2 jaar in de lucht en wordt in de komende tijd verder ontwikkeld. Maurice Hermans: “Nu is de website nog voornamelijk gericht op professionals en vrijwilligers die vanuit een instelling of organisatie met armoede te maken hebben. In de tweede fase komen er meer middelen op de site voor mensen die zelf in armoede leven. Dan moet je denken aan een steunkaart, een interactieve kaart van Limburg waar je allerlei voorzieningen op kunt zien: voedselbanken, kledingbanken, hulploketten. Als je er eentje aanklikt, krijg je meteen alle informatie over die voorziening. Verder willen we een soort marktplaats opzetten waar mensen diensten kunnen aanbieden en vragen, zonder dat er geld aan te pas komt.

Ook komt er een vraagbaak waar je antwoord kunt vinden op vragen als: ‘Ik ben een alleenstaande moeder. Kan ik in mijn

gemeente een bijdrage krijgen in de kosten voor de voetbalclub waar mijn zoontje lid van is?' Die informatie is vaak niet zo gemakkelijk te vinden en is heel erg versnipperd. Voor het ene moet je bij de gemeente zijn, voor het andere bij het UWV, enzovoort. Wij bundelen die informatie en kunnen die veel toegankelijker maken."

Armoede in Limburg is mede tot stand gekomen door een subsidie van de provincie Limburg. Ook een aantal grotere gemeenten in Limburg dragen bij in de kosten. De website is (en wordt) ontwikkeld door Projectbureau driezesnul, in samenwerking met Stichting De Pijler, knooppunt van uitkeringsgerechtigdenorganisaties in Limburg.

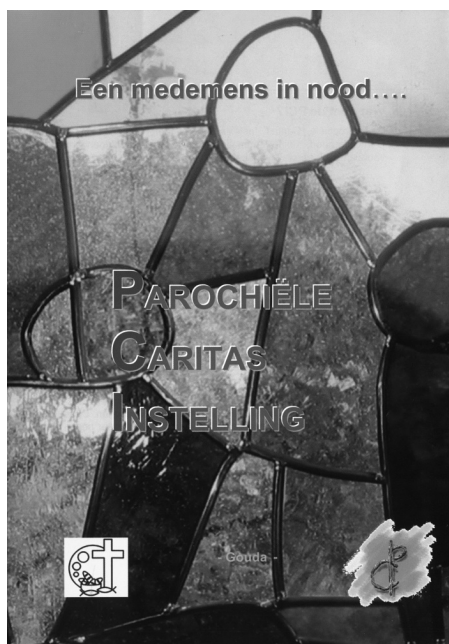
Zie: www.driezesnul.nl en www.stichtingdepijler.nl.

Coördinatie van www.armoedeinlimburg.nl is in handen van Maurice Hermans en Frank de Klaver.

LAAT JE ZIEN

In deze jaargang van Diakonie & Parochie een nieuwe rubriek:

Een deskundige bespreekt de folder, website en/of flyer waarmee een diaconale organisatie zich presenteert. Wat gaat er goed en wat kan er beter? Deze keer de folder en de aanwezigheid op internet van de PCI Gouda.

Van de redactie van Diakonie & Parochie kreeg ik een vijftal informatiefolders van PCI's. De grote verscheidenheid was direct al boeiend. Van heel eenvoudig, met bijna alleen tekst, tot full-color glanzend. Het één is niet zomaar beter dan het ander. Een keuze voor eenvoudig en goedkoop kan heel goed te verdedigen zijn, zeker voor een PCI. Toch werd mijn aandacht het meest getrokken door de folder van de PCI Gouda. De omslagfoto van een gebrandschilderd raam springt lekker in het oog. De opmaak is verder ook goed en aantrekkelijk. De variatie in tekstsoorten maakt het geheel goed leesbaar: informatieve lopende tekst wordt afgewisseld door een interviewfragment (en foto) van de voorzitter en een aantal 'streamers' met citaten.

Kijkend vanuit mijn werk bij de Arme Kant van Nederland-EVA mis ik in de tekst een beetje de

immateriële hulp, de 'presentie' en de signalering naar samenleving en politiek. Maar dat ligt ook aan de rolverdeling tussen PCI en diaconie. Gelukkig besteedt de flyer nadrukkelijk aandacht aan de samenwerking met de diaconiegroep.

Website

De folder meldt ook het adres van de website van de PCI (www.pci-gouda.nl). Die site valt me eerlijk gezegd wat tegen. Het is natuurlijk een kwestie van smaak, maar ik vind de uitstraling wat ouderwets. De kop van de meeste pagina's neemt veel ruimte, zeker die van de startpagina, die een dubbele kop heeft. Voor de inhoudelijke informatie moet je dan al gauw scrollen. Andere pagina's hebben een andere kop, die minder ruimte neemt. Gebruik deze op elke pagina, zou ik zeggen.

Het navigatiemenu blijft niet altijd in beeld. Als een rubriek subrubrieken heeft, verdwijnt het hoofdmenu en kun je deze terugvinden met een knop 'up'. Het zou overzichtelijker zijn het hoofdmenu in beeld te houden en subrubrieken met een ander menuutje bovenaan te geven.

Een duidelijk pluspunt is de beknoptheid van de teksten. Lezen op websites is nu eenmaal anders dan lezen van papier. De internetgebruiker wil dan ook snel worden geïnformeerd met korte teksten. Dat zit bij de PCI Gouda wel goed.

*Peter de Bie, secretaris van de werkgroep Arme Kant van Nederland/
EVA, www.armekant-eva.nl*

OM TE LEZEN

Hub Crijns

Eerste hulp bij schulden

Tijdens het symposium 'Kerk en schuldhulp' op 25 april 2009 werd de brochure *Eerste hulp bij schulden* gepresenteerd. De brochure is een handreiking voor kerken om mensen met problematische schulden bij te staan. Het symposium is een initiatief van de Evangelische Alliantie in samenwerking met de Arme Kant van Nederland/EVA en Kerk in Actie. Een verslag is te vinden op www.armekant-eva.nl.

Het aantal mensen met problematische schulden is in Nederland fors toegenomen de laatste jaren. Mensen die actief zijn in diaconieën, parochiële caritasinstellingen en andere kerkelijke groepen komen dit dan ook steeds vaker tegen. Het is voorspelbaar dat dit probleem door de economische crisis nog groter zal worden. *Eerste Hulp Bij Schulden* wil een handreiking bieden voor mensen die dit tegenkomen. Wat kunnen en moeten kerken ermee, en wat kunnen ze er niet mee? Het is in de eerste plaats bedoeld voor kerkelijk werkers en vrijwilligers, maar ook voor mensen in schulden zelf en voor beleidsmakers biedt het interessante informatie en inzichten.

Het terrein van problematische schulden en schuldhulpverlening is een ingewikkelde wereld. Dit boek geeft de benodigde informatie en vertrekt in ieder hoofdstuk vanuit de ervaringswereld van mensen zelf. Daarna volgen steeds informatie en analyse. De hoofdstukken worden afgesloten met een nadere doordenking.

In het eerste hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de verschillende gezichten van problematische schuldsituaties. In het tweede hoofdstuk komt de praktijk van de schuldhulpverlening aan bod, met aandacht voor knelpunten en misstanden. Hoofdstuk 3 laat zien wat de rol van instanties en overheid is. De hoofdstukken 4 en 5 laten zien wat kerken doen, welke rol ze kunnen vervullen en wat ze vooral niet moeten doen en aan professionele hulpverlening over moeten laten. In bijlagen is veel informatie over adressen, websites en literatuur te vinden.

Peter Osendarp, Jaap Bos en Hub Crijns, Eerste hulp bij schulden. Over schuldhulpverlening en de kerken, Kerk In Actie en werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA. Prijs 6,50 excl. portokosten. Voor meer informatie: zie www.armekant-eva.nl, bestellen via e-mail: info@armekant-eva.nl.

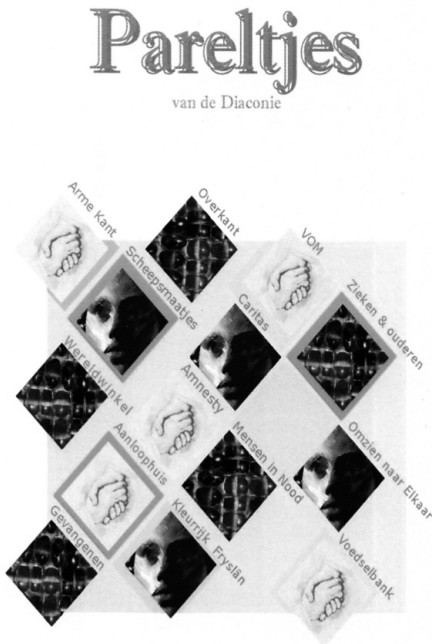
Pareltjes van de Diaconie

Het Beraad Diaconie van de Titus Brandsma Parochie in Leeuwarden heeft naar aanleiding van de Diaconale Dag van Ontmoeting 'Over de drempel' van 21 maart 2009 het boekje *Pareltjes van Diaconie* samengesteld. Het boekje opent met het gedicht 'Pareltjes van de Diaconie' en vervolgens komen 28 diaconale projecten en activiteiten uit Friesland in beeld. Wie het boekje doorleest komt volop de Werken van Barmhartigheid tegen.

Armoede in Leeuwarden?

"We vroegen ons voor de oprichting in 2005 af: Zouden er arme mensen zijn in Leeuwarden die gebruik van de voedselbank zouden gaan maken? Ik had meteen het gevoel van 'ja', er zijn arme mensen. Maar ik moest tegelijkertijd erkennen dat ik ze niet kende. Ik dacht dat ze niet bij mij in de buurt woonden. Ik woon immers in een leuke middenklasse buurt! Nee, voor arme mensen moet je elders in Leeuwarden zijn. Ik heb sinds die tijd heel wat bijgeleerd. Ze wonen ook bij mij in de straat. Soms zijn

mensen niet in staat regelmatig hun pakket op te halen. Dat zijn mensen, die niet genoeg structuur hebben. Ze hebben te maken met ziekte, verslaving, uitzichtloosheid en vele andere problemen. Maar is die hulp dan niet een taak van de overheid? De gemeente zegt dan dat een uitkering voldoende moet zijn om van te leven volgens de Nederlandse maatstaven. De praktijk wijst uit dat het anders is. De politiek heeft hier een taak. Ondertussen krijgen wij gelukkig als voedselbank nog steeds voedsel om door te geven. Soms zou dit voedsel anders vernietigd worden, soms door een foute verpakking, of omdat er teveel geproduceerd is. Kortom: de voedselbank is nog steeds noodzakelijk en kan draaien dankzij de vele vrijwilligers."

Over de drempel

Pareltjes van de Diaconie

**Parels schitteren en stralen.
Maar dat gaat niet van vandaag op morgen.
Er gaat veel aan vooraf.
Daarom zijn parels het symbool van de hoop.**

**Het begint met een verwonding
in een oester of een mossel.
Een wond die door schuren en polijsten
aan een korrel zand of aarde
verandert in een parel, die nog groeien kan.
Een hoopgevend perspectief.**

**Even hoopvol als de parels
zijn de mensen en projecten
die de wonden van de samenleving
onder ogen willen zien
en zich ontwikkelen
tot parels van barmhartigheid.
Tot een snoer van hoop
op gerechtigheid.**

**Parels blijven goed verborgen
in een harde schelp of schaal.
Vandaag hebben we samen
wat schelpen kunnen breken
en parels laten schitteren.
Als een vindplaats van hoop
voor de wonden van de samenleving.**

*Tekst van de eerste Sint Maartenconferentie
'Diaconale Parels van het noorden'
Zie www.sintmaartenconferentie.nl*